

6. Паньків Н.М. Туристичне ресурсознавство: навч. посібник. Львів : Український бестселер. 2011. 238 с.

7. Тлумацький район: туристичний путівник / За ред. М. Савки. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2019. — 120 с.

8. Федорів П.П. Політ на дельтаплані як елемент екстремального туризму // Фізична культура, спорт і туризм: наукові записки. — 2022. — Вип. 45. — С. 89–94.

УДК: 338.48(477)

Кирилів Б. В., студент

Архипова Л. М., д.т.н, професор,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу.

ТУРИЗМ І ГОСТИННІСТЬ У ГАЛИЧИНІ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОВІДНИКА "ДАВНІЙ ГАЛИЧ" І ГАЛИЦЬКОГО НПП)

Війна в Україні стала каталізатором переосмислення ролі туризму як галузі не лише економічного, а й соціально-культурного значення. Регіон Галичини, відомий своєю унікальною історико-культурною спадщиною та багатством природних ресурсів, опинився на перехресті викликів і можливостей. Особливо це стосується діяльності Національного заповідника "Давній Галич" та Галицького національного природного парку – двох ключових установ, які відіграють провідну роль у збереженні та популяризації національної спадщини.

Місією Національного заповідника "Давній Галич" є збереження, вивчення і популяризація історико-культурної спадщини одного з найдавніших центрів української державності – столиці Галицького князівства. Заповідник охоплює десятки археологічних пам'яток, сакральну архітектуру, а також проводить наукову, музейну та освітню діяльність [3]. Галицький національний природний парк, у свою чергу, має на меті охорону і збереження унікальних природних екосистем Поділля та Опілля, а також розвиток екологічного туризму і природоохоронної освіти [1]. Обидві установи прагнуть гармонійного поєднання культурних і природних компонентів у розвитку туристичної сфери регіону.

У довоєнний період Національний заповідник "Давній Галич" мав амбітну мету – щороку приймати до мільйона туристів, а Галицький НПП впроваджував пішохідні, велосипедні та водні маршрути, розробляв екопросвітницькі проєкти для дітей та молоді [1], [3]. Але з початком війни туристична діяльність зазнала суттєвих обмежень. За даними Державного агентства розвитку туризму України, у 2022–2023 роках обсяги туристичних

потоків скоротились удвічі, а основний фокус змістився на внутрішній туризм, зокрема патріотичні, меморіальні та освітні ініціативи [2].

Станом на 2025 рік туризм у Галичині функціонує в умовах обмеженого безпекового середовища. Значна частина ресурсів спрямована на підтримку внутрішньо переміщених осіб, охорону об'єктів культурної спадщини та екологічний моніторинг. Потік іноземних туристів практично відсутній, а внутрішній туризм зосереджується здебільшого на паломницьких, просвітницьких та волонтерських ініціативах [2].

Попри це, Національний заповідник "Давній Галич" і Галицький НПП не припинили роботу. У 2023–2025 роках заклади пристосувалися до нових умов шляхом активізації просвітницької та культурної діяльності. Заповідник "Давній Галич" організовував історичні лекції, онлайн-виставки та патріотичні заходи для молоді, а Галицький НПП – екологічні тренінги, інтерактивні уроки, програми для внутрішньо переміщених осіб [1], [3]. Як зазначає О. Процик, «в умовах війни туристичні об'єкти стали осередками громадської згуртованості, духовного опору та національної мобілізації» [4].

У післявоєнний період очікується поступове відновлення туристичного потоку. Перспективні напрями розвитку включають:

- Цифрову трансформацію туризму — використання технологій доповненої реальності, 3D-реконструкцій, віртуальних подорожей [5].
- Міжнародне партнерство – залучення грантів та інвестицій для збереження об'єктів культурної спадщини та підтримки культурного обміну [2].
- Зміцнення інфраструктури гостинності — підтримка малого бізнесу, розвиток агротуризму, облаштування нових маршрутів [2], [4].
- Інклюзивний та сімейний туризм — створення безпечних, доступних просторів для відпочинку людей з особливими потребами та родин.

Важливою адаптаційною стратегією стала цифровізація діяльності. Обидва заклади запровадили віртуальні тури, відеоекскурсії, інтерактивні карти, аудіогіди [1], [3]. Такі дії спрямовані не лише на збереження інтересу до спадщини, а й на формування нового формату доступності культурних і природних об'єктів у безпечному режимі. Як наголошує І. Світлична, цифрова трансформація відкрила нові горизонти для популяризації спадщини, зробивши її доступною не лише в умовах війни, а й для ширшого загалу – включаючи діаспору та міжнародну аудиторію [5].

З огляду на виклики, спричинені війною, важливими завданнями туристичної галузі в післявоєнний період буде розвиток соціально орієнтованих туристичних продуктів та посилення взаємодії між державними, освітніми та культурними установами. Пріоритетними стають напрями воєнного, меморіального, інклюзивного та екологічного туризму, здатні не лише відродити економічний потенціал регіону, а й сприяти духовному та пізнавальному оновленню суспільства [2], [4].

Перелік використаних джерел

1. Галицький національний природний парк. Офіційний сайт. – <https://www.galpark.if.ua> (дата звернення: 30.04.2025).
2. Державне агентство розвитку туризму України. (2024). *Аналітичний звіт про стан туризму в умовах війни*. – Київ.
3. Національний заповідник "Давній Галич". Офіційний сайт. – <http://davniyhalych.com.ua> (дата звернення: 30.04.2025).
4. Процик О. (2023). Туризм в умовах війни: нові виклики та адаптаційні стратегії. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Економіка*, № 2 (70), с. 75–82.
5. Світлична І. (2024). Цифрова трансформація культурної спадщини в Україні. *Культура і суспільство*, № 1, с. 42–48.

Копос Р. З., магістрант 2 курсу
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія),
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, м. Берегове
Щука Г. П., д.пед.наук, професор,
професор кафедри географії та туризму,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, м. Берегове.

ШКІЛЬНИЙ ПІЗНАВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ БЕРЕГІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

У школі завжди є певна кількість дітей, які в потенціалі мають особливий, підвищений інтерес до туризму, для яких він при певних умовах може стати діяльним захопленням, здатним заповнити велику частину їх дозвілльового часу. Школа не повинна залишити без уваги і цих дітей, вона повинна задовольнити їх особливий інтерес до туризму – створити для них гуртки, секції, клуби юних мандрівників. Таким чином, у школі фактично має бути два туризму: один як обов'язковий для всіх класів ("класний туризм"), але мінімальний за обсягом, інший - для любителів подорожувати, для захоплених краєзнавством, - як заняття в гуртках за інтересами ("позакласний туризм"). [1] Чітке розуміння поділу туризму на види й напрями необхідне освітянам і керівникам для правильного педагогічного застосування його форм до різних груп дітей; відсутність такого розуміння шкодить справі.

Одним із варіантів позакласного туризму ми розглядаємо промисловий туризм. Промисловий (індустріальний) туризм традиційно розглядається як вид активного туризму, який має на меті, в тому числі, відвідування діючих виробничих підприємств з метою задоволення пізнавальних, професійних, ділових цілей. Щодо шкільної аудиторії ми можемо ще додати в профорієнтаційних цілях.